

Having analyzed the peculiarities and the difficulties of forming would-be agrarians' communication skills in higher educational establishments today, and having investigated the integrative potential of Humanities, we suggest using certain ways to optimize the educational forms and methods in order to form would-be agrarians' speaking skills effectively and to make this process targeted and successful.

Key words: communication skills, would-be agrarians, integration, Humanities.

Дата надходження статті: «12» лютого 2014 р.

УДК 371.132.372

ЄВГЕН ДОЛИНСЬКИЙ,

кандидат педагогічних наук, доцент

(м.Хмельницький)

Методологічні засади системи формування інформатичної готовності майбутніх перекладачів в університетах

Актуальність статті зумовлена сучасною потребою інформаційного суспільства в підготовці інформатично компетентних фахівців, зокрема в галузі перекладу. У статті розглянуто наукові, соціально-педагогічні погляди на формування інформатичної готовності майбутніх перекладачів у вищих навчальних закладах. Досліджується проблема використання інформаційних технологій у навчанні. Розглядаються методологічні засади системи формування інформатичної готовності майбутніх перекладачів в університетах. Аналізується необхідність підготовки майбутніх перекладачів з використанням інформаційно-комунікаційних технологій у системі професійної освіти, зокрема формування їх інформатичної готовності.

Ключові слова: інформатична готовність, підготовка майбутніх перекладачів, інформаційні технології.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Рівень сформованості інформатичної компетентності майбутнього перекладача може слугувати індикатором, який свідчить про його готовність до використання ІТ (інформаційних технологій) у професійній діяльності, яку доцільно іменувати «інформатична готовність». Разом з тим, слід зазначити, що формування інформатичної компетентності не обов'язково супроводжується формуванням інформатичної готовності.

Аналіз досліджень і публікацій... Проблема використання інформаційних технологій у навчанні активно досліджується у нашій країні протягом багатьох років. Проводяться експерименти щодо визначення функцій, які можуть бути покладені на інформаційні технології у навчальному процесі (В.Андрущенко, Г.Балл, Н.Балик, В.Биков, І.Булах, Ю.Валькман, Р.Гуревич, А.Гуржій та ін.); досліджуються особливості діяльності та спілкування «викладач-студент» з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (А.Брушлинський, Т.Габай, О.Матюшкін, Ю.Машбиць та ін.); питання інформатизації вищої школи досліджували В.Биков, Б.Гершунський, С.Гончаренко, Р.Гуревич, М.Жалдак та ін.

Формулювання мети статті... Метою даного дослідження є аналіз методологічних засад системи формування інформатичної готовності майбутніх перекладачів в університетах.

Виклад основного матеріалу... Аналіз поняття «готовність» заснований на розгляді наукових напрацювань дослідників проблеми, дозволяє зробити узагальнення, яке полягає в тому, що готовність майбутнього перекладача доцільно розглядати як сукупність органічно поєднаних компонентів:

- психологічного (мотиваційного, усвідомлена потреба в оволодінні й упровадженні передового педагогічного досвіду);
- теоретичного – змістовно-процесуального (психолого-педагогічні знання щодо визначення місця ІТ у системі засобів навчання перекладу, засновані на них уміння визначити й обґрунтувати доцільність застосування ІТ на різних етапах навчання перекладу);
- практично-конструктивного (уміння застосовувати ІТ у навчанні й самонавчанні, творчо реалізувати досягнення науки і техніки у практиці навчально-виховної роботи).

Розвиток хоча б одного з компонентів, безперечно, позитивно впливає на вдосконалення інших, а недостатня сформованість в особі хоча б одного призводить до того, що рівень підготовки вчителя ІМ не забезпечує його конкурентоздатності, успішності в сучасному суспільстві.

Результати аналізу наукових досліджень [1; 2; 3], соціально-економічної ситуації в Україні і світі, аналіз процесу формування інформатичної компетентності майбутніх перекладачів в університетах України і зарубіжних країнах, аналіз стану використання ІТ у навчально-виховному процесі породжують розуміння того, що формування інформативної компетентності майбутніх перекладачів, упровадження ІТ у процес навчання майбутніх перекладачів, створення умов для

розроблювання, апробації і впровадження засобів навчання, пошук способів поєднання традиційних методик навчання з новими є проблемою, яка потребувала вирішення цілого комплексу педагогічних, психологічних, навчально-методичних питань шляхом розроблення комплексної науково-методичної системи – системи формування інформатичної готовності (СФІГ).

Практика вказує на кілька напрямів формування інформатичної готовності в умовах СФІГ: вивчення ІТ майбутніми перекладачами протягом усього терміну навчання в університеті; розробка методик впровадження ІТ у професійну діяльність майбутнього перекладача; підготовка викладачів університетів до освоєння ІТ і впровадження їх у процес навчання перекладу; створення умов для розроблювання електронних засобів навчання перекладу; підготовка матеріально-технічного оснащення університету; відбір, розроблення і створення відповідного навчально-методичного забезпечення.

Можна виокремити умови, яких слід дотримуватися у процесі формування інформатичних знань, умінь та навичок майбутніх перекладачів.

1. Відповідність змісту навчальних планів і програм університетів тенденціям розвитку ІТ.
2. Інтеграційне впровадження інформаційних технологій у НВП.
3. Високий рівень професійної підготовки викладачів у галузі ІТ.
4. Наявність сучасної ІТ-базы в університеті.

На основі зазначеного розкриємо методологічні вимоги (критерії технологічності), які має задовольняти система формування інформативної готовності як педагогічна технологія.

1. Концептуальність – опора на наукову концепцію, яка включає філософське, психологічне, дидактичне та соціально-педагогічне обґрунтування досягнень цілей навчання.

2. Системність – логіка процесу, взаємозв'язок усіх його компонентів, цілісність.

3. Можливість управління – можливість діагностичного цілеспрямування, планування, проектування навчально-виховного процесу, поетапної діагностики, варіювання засобами і методами процесу навчання з метою подальшого коригування результатів.

4. Ефективність – упровадження системи формування інформативної готовності в умовах конкуренції потребує ефективності в результатах навчання й оптимальності в затратах, гарантій досягнення визначеного стандарту навчання.

5. Відтворення – можливість застосування (повторення, відтворення) системи формування інформативної готовності в інших університетах іншими суб'єктами.

Щодо визначення джерел і складових системи формування інформатичної готовності, то ними можуть бути: соціальні трансформації і нове педагогічне мислення; сучасні досягнення науки (ІТ, педагогічної, психологічної, суспільно-гуманітарних наук); передовий педагогічний досвід; вітчизняний і зарубіжний досвід [5].

Методологічною основою СФІГ має бути сконцентрованість на актуальних і перспективних професійних інтересах майбутніх перекладачів. Для її визначення вбачається необхідним здійснення аналізу методів навчання і відстеження того, як з позицій їх застосування слід використовувати ІТ. Із багатьох класифікацій методів навчання візьмемо класифікацію, запропоновану М.Н.Скаткіним [3], яка включає такі групи.

1. Пояснювально-ілюстративні або інформаційно-рецептивні.
2. Репродуктивні.
3. Проблемного викладу.
4. Частинно-пошукові або евристичні.
5. Дослідницькі.

Зробимо висновок, що навчання ІТ має нести професійно спрямований характер, тобто включати вивчення ІТ як об'єкта вивчення, так і вивчення ІТ як інструментарію для власного навчання.

Зазначене дозволяє означити шляхи формування інформатичної готовності майбутніх перекладачів в умовах СФІГ:

- залучення студентів до перспективних технологій навчання в процесі вивчення інформаційних технологій;
- орієнтація на творче й ефективне використання ІТ у навчанні, майбутній професійній діяльності, у процесі самоосвіти і підвищення кваліфікації;
- створення умов для модернізації методик навчання перекладу (із передбаченням застосування ІТ), нарощування її випереджального інноваційного потенціалу;
- підвищення якості навчання й виховання за рахунок упровадження ІТ, забезпечення рівного доступу до здобуття якісної освіти через впровадження різних форм навчання і відповідність вимогам Болонської декларації.

Основною задачею, яку буде, на нашу думку, розв'язано за впровадження СФІГ, є задача профільного спрямування навчання ІТ із задіянням механізмів особистісного розвитку. Її рішення

було знайдено на шляху впровадження особистісно орієнтованого навчання з метою забезпечення можливості керування кожним студентом процесом власного навчання, створення умов для повноцінного використання ним навчальних ресурсів.

Л.А.Карташова [2] пропонує авторську систему, розроблену відповідно з Концептуальними засадами розвитку педагогічної освіти України і її інтеграції в Європейський освітній простір: «Метою розвитку педагогічної освіти є створення такої системи педагогічної освіти, яка на основі національних надбань світового значення та усталених європейських традицій забезпечує формування педагогічних працівників, здатних здійснювати професійну діяльність на демократичних та гуманістичних засадах, реалізовувати освітню політику як пріоритетну функцію держави, що спрямовується на розвиток та самореалізацію особистості, задоволення її освітніх і духовно-культурних потреб, а також потребу бути конкурентоспроможними на ринку праці» [2].

Л.А.Карташова і В.В.Лапінський [2; 4] пропонують розуміти ІТ-готовність не як володіння певними знаннями, вміннями та навичками в галузі ІТ, а як розвиненість ІТ-здатностей системного характеру, високий ступінь їх застосування, у СФІГ провідну роль відіграє не традиційна трансляція знань, а створення умов для максимально можливого формування ІТ-готовності кожного майбутнього перекладача. У організації СФІГ можна виділити такі аспекти: а) якість навчання студентів використання інформаційних технологій; б) зміст навчання учителів ІТ; в) забезпечення якості інформатичного навчання; а також об'єкти:

1. Кадрове забезпечення СФІГ (підготовлені до використання сучасних засобів навчання викладачі, лаборанти аудиторії, методисти).

2. Навчально-методичне, інформаційне й бібліотечне забезпечення СФІГ (типова програма циклу дисципліни (гіпертекстовий варіант); традиційний навчальний посібник, електронний посібник, лабораторний практикум, електронні засоби навчання перекладу (ЕЗНП); текстовий варіант курсу лекцій, ЦОР (електронний конспект лекцій; інформаційно-довідкова електронна система, розташована в мережі Інтернет; Веб-сайт викладача з відповідним контентом (навчальні і методичні матеріали).

3. Матеріально-технічне забезпечення СФІГ (ПК; периферійні пристрої; сенсорні дошки; мультимедійне обладнання; мережа Інтернет (Веб 2.0-технології, «хмарні» сервіси); локальна мережа; педагогічні програмні засоби загального призначення; педагогічні програмні засоби навчального призначення; Веб-камера).

4. Науково-методична діяльність викладачів (система знань у галузі ІТ, технології, методи та форми їх упровадження у професійну діяльність; консультативна допомога, упровадження елементів дистанційного навчання, використання Web-2.0-технологій і хмарних ресурсів).

Для підтримки навчально-виховного процесу запровадження і забезпечення його ефективності пропонується використання:

- навчально-методичного комплексу (мережа Інтернет і локальні мережі, Web-ресурси викладачів, ЕЗНП, науково-методична лабораторія, які створюють навчальне середовище);
- навчання за допомогою використання елементів дистанційного консультування і навчання;
- «дозоване навчання» залежно від особистісних здібностей і бажань студентів;
- керованість і відкритість навчання – студент має можливість сам встановлювати розклад своїх занять;
- наявність системи моніторингу навчання – самоконтролю, електронного тестування і контролю з боку педагога [5].

У навчанні рекомендується також звертатися до послуг низки науково-освітніх мереж – НОМ або NREN (англ.: National Research and Education Network) – це інформаційно-комунікаційна інфраструктура забезпечення відкритого доступу її користувачів до сучасних фундаментальних, науково-практичних, прикладних, науково-популярних, освітніх, управлінських інформаційних ресурсів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень... У результаті дослідно-експериментальної апробації було встановлено, що впровадження СФІГ ініціює такі процеси:

- удосконалення методології і стратегії добору змісту, методів і організаційних форм навчання і виховання, відповідних завданням розвитку особистості кожного студента в умовах інформаційного суспільства;
- створення методичних систем навчання перекладу, орієнтованих на розвиток інтелектуального потенціалу студента, на формування умінь самостійного отримання знань, здійснення інформаційно-пошукової, експериментально-дослідницької діяльності, різноманітні види самостійної інформаційної діяльності;
- вдосконалення механізмів управління системою навчання на основі використання навчально-методичних комплектів, автоматизованих банків науково-педагогічної інформації, навчально-методичних матеріалів, а також мережі Інтернет і локальних мереж;

– створення і використання на основі ІТ-методик контролю й оцінювання рівня знань студентів. Подальшого дослідження потребує змістове і навчально-методичне наповнення процесу формування інформатичних компетентностей майбутніх перекладачів.

Список використаних джерел і літератури:

1. Биков В. Ю. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення / В. Ю. Биков, В. В. Лапінський // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2012. – № 3. – С. 3–6.
2. Карташова Л. А. Цілі і зміст навчання основ інформатики у педагогічному лінгвістичному університеті / Л. А. Карташова, В. В. Лапінський // Проблеми, завдання та перспективи шкільної допрофільної і профільної освіти з інформаційно-технологічного профілю : матеріали всеукр. семінару-практикуму (м. Київ, 25–27 квіт. 2005 р.). – К., 2005. – С. 49–51.
3. Катаева Є. Ю. Інформаційна технологія автоматизованого навчання та контролю знань в управлінні учбовим процесом : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 - Інформаційні технології / Є. Ю. Катаева. – Черкаси, 2004. – 18 с.
4. Лапінський В. В. Підготовка студентів педагогічних спеціальностей до інтерактивного навчання з використанням сучасних апаратно-програмних засобів / В. В. Лапінський // Вища освіта України. – 2012. – №3 (46). – К. : Вища освіта України, 2010. – Т. 3. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». – С. 481–492.
5. Реальні кроки до інформатизації освіти. Із сайту Урядовий портал. [Електронний ресурс]. Тематичні матеріали Реальний сектор економіки – Інформаційні технології та телекомунікації – Аналітика – Реальні кроки до інформатизації освіти. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.

Spysok vykorystanykh dzherel i literatury:

1. Bykov V. Yu. Metodolohichni ta metodychni osnovy stvorennia i vykorystovuvannia elektronnykh zasobiv navchalnoho pryznachennia, *Kompiuter u shkoli ta simi*, 2012, Volume 3, pp. 3–6.
2. Kartashova L. A. Tsili i zmist navchannia osnov informatyky u pedahohichnomu linhvistychnomu universyteti, *Problemy, zavadannia ta perspektyvy shkilnoi doprofilnoi i profilnoi osvity z informatsiynno-tekhnolohichnogo profilu : materialy vseukr. seminaru-praktykumu (m. Kyiv, 25–27 kvit. 2005 r.)*. Kyiv, 2005, pp. 49–51.
3. Kataieva Ye. Yu. Informatsiina tekhnolohiia avtomatyzovanoho navchannia ta kontroliu znan v upravlinni uchbovym protsesom : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. tekhn. nauk : spets. 05.13.06 – Informatsiini tekhnolohii / Ye. Yu. Katayeva. Cherkasy, 2004, 18 p.
4. Lapinskyi V. V. Pidhotovka studentiv pedahohichnykh spetsialnostei do interaktyvnoho navchannia z vykorystanniam suchasnykh aparatno-prohramnykh zasobiv, *Vyshcha osvita Ukrainy*, 2012, Volume 3 (46). Kyiv, Vyshcha osvita Ukrayiny, 2010. – Issue 3. Tematychnyi vypusk «Pedahohika vyshchoi shkoly: metodolohiia, teoriia, tekhnolohii», pp. 481–492.
5. Realni kroky do informatyzatsii osvity. Iz saytu Uryadovyi portal [Elektronnyi resurs]. Tematychni materialy Realnyi sektor ekonomiky – Informatsiyni tekhnolohii ta telekomunikatsii – Analitika – Realni kroky do informatyzatsii osvity. – Rezhym dostupu : <http://www.kmu.gov.ua>.

Аннотация

Евгений Долинский

Методологические основы системы формирования информатической готовности будущих переводчиков в университетах

Актуальность статьи обусловлена современной потребностью информационного общества в подготовке информационно компетентных специалистов в сфере перевода. В статье рассмотрены научные, социально-педагогические взгляды на формирование информатической готовности будущих переводчиков в высших учебных заведениях. Исследуется проблема использования информационных технологий в обучении. Рассматриваются методологические основы системы формирования информатической готовности будущих переводчиков в университетах. Анализируется необходимость подготовки будущих переводчиков с использованием информационно-коммуникационных технологий в системе профессионального образования, в частности, формирование их информатической готовности.

Ключевые слова: информатическая готовность, подготовка будущих переводчиков, информационные технологии.

Summary

Yevhen Dolynskyi

Methodological Issues of the System of Formation Informatical Readiness of Future Interpreters in Universities

The relevance of the article is characterized by the current needs of information society in the preparation of informative competent professionals, particularly in the field of translation. The article considers the scientific, social and educational views on the formation of informative readiness of future interpreters in higher education. The problem of using of information technologies in teaching is analyzed. Methodological issues of the system of formation informatical readiness of future interpreters in universities are considered. The necessity of future translators using information and communication technologies in the system of professional education, forming of their informative readiness are analyzed.

Key words: informatical readiness, training of future translators, information technologies.

Дата надходження статті: «13» березня 2014 р.